

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7991410>

УКРАЇНСЬКА КОСМІЧНА ІНЖЕНЕРІЯ

Надія СЕВЕРИН, канд. філос. наук, доцент,

завідувачка кафедри гуманітарних наук,

Національний технічний університет

«Харківський політехнічний інститут»

Віктор СЕВЕРИН, канд. мистецтвознавства,

доцент кафедри «Дизайн середовища»,

Харківська державна академія дизайну і мистецтв

Розвиток космічної галузі відіграє важливу роль в економіці кожної країни, забезпечуючи її престижну позицію на міжнародному ринку космічних технологій. Сьогодні навіть прогноз погоди, телебачення та комунікація неможливі без індустрії створення супутників. Дослідження розвитку космічної галузі є пріоритетним питанням, тому що космічні технології гарантують технологічні, військові, наукові, політичні та економічні переваги, дають можливість здійснювати дистанційне зондування землі, дозволяють попереджати надзвичайні ситуації, підвищують ефективність розвідки та видобутку природних ресурсів, упровадження інноваційних практик в сільське господарство, забезпечують зв'язок та навігацію, охорону навколишнього середовища та моніторинг зміни клімату [1, с. 81].

Аналіз наукових досліджень показує, що проблеми розвитку космічної галузі в Україні з'ясовували у своїх працях багато вітчизняних вчених, а саме: Ю. Алексєєва, Б. Атаманенко, М. Бендикова, О. Дегтярьова, В. Горбуліна, С. Кошова, Л. Сорока, І. Сазонець, М. Стріха, А. Черкасова та ін. Однак у сьогоднішніх умовах військової агресії Росії проти України необхідно підкреслювати й відстоювати свої здобутки в цій важливій сфері, оскільки, на думку багатьох дослідників, космічна ера

була відкрита саме завдяки значним зусиллям українців. Згадаємо хоча б розробки в космічній сфері відомих українських вчених Й. Міхневича, В. Вернадського, Ю. Кондратюка, М. Барабашова, М. Холодного, В. Глушка, без розробок яких космос, можливо, довго б залишався мрією. А українець з Житомира Сергій Корольов реально відкрив космічну еру, створюючи космічні проекти та апарати для їх застосування. Під його керівництвом було створено космічний корабель «Восток», на якому 12 квітня 1961 року перший космонавт Землі Юрій Гагарін здійснив перший у світі пілотований політ у космічний простір. У 1964 році С. П. Корольов керував підготовкою польоту в космос льотчиків Володимира Комарова, конструктора Костянтина Феоктистова і лікаря Бориса Єгорова. У 1965 році під його керівництвом було досягнуто нового успіху в освоєнні космосу – політ корабля «Восход-2» та вихід О. Леонова у відкритий космос. Ім'я українського «піонера» освоєння космосу, основоположника практичної космонавтики С. П. Корольова золотими літерами вписано у вітчизняну й світову історію освоєння космосу.

Ми з гордістю зазначаємо, що Україна є однією з дев'яти країн світу, яка має повний цикл виробництва ракет-носіїв. Однак сьогодні через війну українські підприємства майже не випускають ракетно-космічну продукцію. У 2019 році заводи «Арсенал», «Київприлад», «Укркосмос», «Природа», «ДПІ» взагалі не виготовляли ракетно-космічну продукцію [5]. В Україні наразі немає власних супутників на орбіті, що є загрозою національній безпеці держави. Адже власний супутник – це захищені комунікації, моніторинг кордонів та незалежний зв'язок. А зараз наша країна втрачає кваліфікованих фахівців, оскільки найталановитіші в усіх сферах, у тому числі й у космічній, користуються попитом за кордоном. Тож Україна як космічна держава поступово втрачає свою лідируючу позицію та перспективу освоєння космосу. Знаходячись у стані жорстокої й несправедливої війни, ми повинні створювати літаки, безпілотники та ракети для захисту своїх кордонів, житла, життя та свого майбутнього.

Тому Національною космічною програмою України заплановано вступ до європейського космічного агентства, що дозволить молодим вченим та фахівцям у космічній галузі переймати європейський досвід, розпалювати в юних серцях мрію про космос, підіймати науку й практичну космонавтику на новий рівень, повертати нашій країні міць і славу космічної держави.

У цьому контексті важливо зазначити, що молодь, яка живе мрією про польоти в космос, може здобути освіту в столичному виші – Навчально-науковому інституті аерокосмічних технологій у складі Київського політехнічного інституту (КПІ) на кафедрі космічної інженерії. Слід нагадати, що КПІ завжди був лідером у авіа- та ракетобудуванні й підготовці висококваліфікованих фахівців цієї сфери, серед яких відомі світу імена Сергія Корольова, Ігоря Сікорського, Миколи Делоне, Олександра Мікуліна, Архипа Люльки, братів Касьяненків та багатьох інших, хто створив підґрунтя вітчизняної авіаційної та ракетно-космічної могутності. Здобувачі вищої освіти співпрацюють у спільних програмах з компаніями України (асоціація Ноосфера, ТОВ «Айєрфлай Аероспейс Україна», АНТК «Антонов», КД КБ «Промінь», «Abris-DG»), з компаніями США (Noosphere, Firefly Aerospace, Boeing) та ін. Відмітною рисою КПІ ім. Ігоря Сікорського стало те, що він зміг відродити традиції розвитку літальних апаратів, які були закладені на початку ХХ ст. у працях конструктора космічних кораблів С. П. Корольова, професора М.Б. Делоне, у розробках авіаконструктора І. І. Сікорського – колишніх талановитих студентів вишу, що стали всесвітньо відомими вченими. Ми цінуємо здобутки наших знаменитих співвітчизників і пишаємося тим, що українська земля зрощує таких талановитих людей. Як весь світ знає і шанує С. П. Корольова, «батька радянської космонавтики» [3], так назавжди залишиться в історії світової авіації ім'я І. І. Сікорського – «українського Леонардо да Вінчі», із закупівлі літаків якого почала переможну ходу по світу авіакомпанія «Пан Америкен» і чие ім'я внесено в «Національний зал слави» США поряд з іменами Едісона, Пастера і Фермі

[2; 4].

Іншим навчальним закладом, який готує фахівців для ракетно-космічної галузі, є Фаховий коледж ракетно-космічного машинобудування Дніпровського національного університету ім. Олесья Гончара. Його учні в близькому майбутньому також зможуть продовжити здобуті цінні традиції ракетобудування. Він єдиний в Україні готує фахівців за спеціальністю «Виробництво ракетно-космічних літальних апаратів». Коледж має свою базу – лабораторії ракетно-космічної техніки, де учні мають змогу познайомитися зі справжніми ракетами та супутниками, лабораторії під назвою «станочний парк», які дозволяють отримати навички роботи на різних верстатах тощо [5]. Тож будемо налаштовуватися оптимістично, здобувати перемогу та повертатися до мирних проектів космічного масштабу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кошова С.П. Розвиток космічної галузі в Україні /Інвестиції: практика та досвід, № 3 /2022. С. 81-87.
2. Коваль О. О. Маловідомі факти біографії Ігоря Івановича Сікорського / О. О. Коваль, Д.В. Леоненко // Human in the world of high technology. 2020. Рр. 25-27.
3. Славетні імена у винахідництві: До 115-річчя з дня народження видатного вченого у галузі ракетобудування та космонавтики, конструктора, основоположника практичної космонавтики С.П. Корольова /<http://dntb.gov.ua> (дата звернення 21.01.2023).
4. Український Леонардо да Вінчі: бібліографічна довідка / [уклад. Н.О. Кліменко]; КЗ КОР «Київська обласна бібліотека для юнацтва». Київ, 2019. 19 с.
5. Унікальний коледж у Дніпрі / <http://dkrkm.org.ua/node/643> (дата звернення 25.02.2023).